

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่*

A Developing Model for Living Quality of people in Phrae Province

¹พงศรัตน์ ภิรมย์รัตน์, ฤเดช เกิดวิชัย และ ณัฐพงษ์ เตชะรัตนเสถียร

¹Pongrat Piromrat, Ludech Girdwichai and Nattapong Techarattanasad

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

¹ Corresponding Author. Email: pongratvgs@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดแพร่ ทั้ง 8 อำเภอ จำนวน 450 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์องค์ประกอบ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) กับผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ราย ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ จำนวน 30 ราย และประชาชนจังหวัดแพร่ จากทั้ง 8 อำเภอ จำนวน 50 ราย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ ปัจจัยด้านชุมชน และสังคมที่เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของจังหวัด ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นข้าราชการ และปัจจัยด้านครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท เป็นปัจจัยมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุ 31 – 40 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา และอายุ 51 ปี ขึ้นไป เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ โดยตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ได้ร้อยละ 99.7 และ 3) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; คุณภาพชีวิต; ประชาชนจังหวัดแพร่

* Received January 24, 2020; Revised July 15, 2020; Accepted July 20, 2020

Abstract

This article has the objectives 1) To study the quality of life of the people in Phrae Province 2) Analyze the factors that influence the quality of life of the people in Phrae Province 3) Create Development model of the quality of life of the people in Phrae Province. This research is a combination research between quantitative research and qualitative research. The samples used in the research were people living in Phrae Province living in 8 districts, 450 subjects, by specifying samples with Yamane formula at the 95 percent confidence level, the data was analyzed using descriptive statistics. Element analysis. Plural regression analysis for qualitative research. Use focus group meetings to analyze content analysis with representatives of relevant agencies at the provincial level and community leaders, consisting of 10 experts, administrators or officials of agencies responsible for improving the quality of life of the people in Phrae Province, consisting of 30 people and the people of Phrae Province from 50 districts.

The findings as follows: 1) The overall quality of life of the people in Phrae Province is at a high level. 2) Factors that influence the quality of life of people in Phrae Province, found that community and society factors that are the quality of life development project in the province, personal factors that are civil servants and family factors that have monthly income 15,001 - 20,000 baht are factors that have a positive influence on the quality of life of the people in Phrae Province. As for personal factors aged 31-40 years, primary education and aged 51 years and over is a factor that negatively affects the quality of life of the people in Phrae Province. The variables that explain the variance of the quality of life of the people in Phrae Province is 99.7%. 3) The model of quality of life development of the people in Phrae Province consist of the principles of quality of life development, the process of quality of life development and the step of quality of life development of people in Phrae Province.

Keywords: Developing Model; Living Quality; People in Phrae Province

บทนำ

มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศ เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึง ฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นับได้ว่าเป็นการพัฒนาการบริหารด้านกระบวนการบริหาร จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติย่อมสะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ ความต้องการ ความจำเป็นและทิศทางพัฒนาของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี โดยการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลผลิตทางการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017)

คุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูแลและพัฒนา เพราะถ้าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะสามารถพัฒนาครอบครัวและประเทศชาติให้มั่นคง ซึ่งองค์การยูเนสโก (UNESCO, 1981: 89) ได้สรุปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นความรู้สึของการอยู่อย่างพึงพอใจ (มีความสุข มีความพอใจ) ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล และองค์การอนามัยโลก (WHO, The WHOQOL Group, 1995) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ว่าเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ในบริบทของวัฒนธรรมและสังคมที่บุคคล นั้นอาศัยอยู่เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายและความคาดหวังของบุคคลนั้น ๆ (Chantavanich, and Thaiyanan, 1996) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตว่าหมายถึง การทำให้บุคคลมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาดำเนินชีวิตในทางชอบธรรมมีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเองและสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คุณภาพชีวิตของประชาชนจะประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนจะดำเนินการจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายการทำงานที่มุ่งเน้นไปตามพันธกิจหลักของหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทยจะเน้นที่การช่วยเหลือประชาชนในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขในทุก ๆ ด้าน กระทรวงศึกษาธิการเน้นการพัฒนาการศึกษาให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งเน้นการพัฒนาเกี่ยวกับการเกษตร การจัดหาแหล่งน้ำ การผลิตสินค้าทางการเกษตร กระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นที่การดูแลและรักษาสุขภาพของประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทุกหน่วยงานให้ความสำคัญที่การพัฒนาประชาชนในทุกจังหวัดของประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีบริบทของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันทั้งในด้านพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นลักษณะของประชาชนก็แตกต่างกันไปด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจึงควรดำเนินการให้สอดคล้องการบริบทดังกล่าว เพื่อให้การพัฒนาประชาชนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด แต่จากข้อมูลสถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนไทยในปัจจุบัน พบว่า 1) ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรให้สูงขึ้น ส่วนความรู้หรือการขาดการศึกษาเป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดสุขภาพอนามัยที่ดี ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นตามมาและการมีชีวิตไม่ยืนยาว 2) ด้านสุขภาพอนามัยประชากรในประเทศไทยโดยเฉพาะประชากรในชนบท มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเนื่องจากบริโภคอาหารได้ไม่เพียงพอ หรือไม่ถูกตามหลักโภชนาการ นอกจากปัญหาทางด้านโภชนาการแล้ว ยังมีปัญหาในด้าน การแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งประชาชนในชนบทมีโอกาสได้รับการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขน้อยมาก เพราะอยู่ห่างไกลและมีฐานะยากจน การขาดสุขนิสัยที่ดี ไม่ระมัดระวังตนในการป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ประชากรป่วยเป็น โรคต่างๆ ได้ง่าย 3) ด้านการประกอบอาชีพ ปัจจุบันอัตราการว่างงานสูงขึ้นเรื่อย ๆ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการท้องถิ่นหรือบ้านเมือง คนไทยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในอัตราที่ต่ำ ไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด หรือระดับชาติ ทั้งหมดนี้สืบเนื่องมาจากระบบการปกครองที่เน้นการบริหารจากส่วนกลางมาเป็นเวลานานจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตลดน้อยลงไปด้วย จากสภาพที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหากประชาชนชาวไทยถ้ามีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านวัฒนธรรมหรือด้านจิตใจก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามไปด้วยประเทศชาติก็จะก้าวสู่ประเทศที่พัฒนาในอนาคต

จังหวัดแพร่เป็นหนึ่งในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 เป็นภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 โดยลาดเอียงไปทางทิศใต้ตามแนวไหลของแม่น้ำยม ซึ่งพื้นที่ราบของจังหวัดจะอยู่ระหว่างหุบเขา มีเขตการปกครองแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอสูงเม่น อำเภอลอง อำเภอสอง อำเภอวังชิ้น อำเภอร้องกวาง อำเภอเด่นชัย และอำเภอหนองม่วงไข่ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 310,447 คน ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ย จำนวน 72,484.84 บาทต่อคน และประชาชนส่วนใหญ่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้น มีหน่วยงานของจังหวัดได้ทำการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่องตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งสิ่งที่จะ

สะท้อนคุณภาพชีวิตของประชาชนจะวัดจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะของสังคมไทยที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของเครื่องชี้วัดว่าอย่างน้อยคนไทยควรจะมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับไหน ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ และทำให้ประชาชนสามารถทราบได้ด้วยตนเองว่าในขณะที่คุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบคลุม รวมไปถึงหมู่บ้านอยู่ในระดับใด มีปัญหาที่จะต้องแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบคลุม และสังคม อันเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาชนบทของประเทศ (Phrae Province Office, 2018)

จากข้อมูลดังกล่าวหากมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน และหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาประชาชนก็จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านจิตใจ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานภายในจังหวัดแพร่พบว่า แต่ละหน่วยงานมีแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัดที่แตกต่างกัน การติดตามหรือประเมินก็แยกส่วนกันดำเนินการ จึงขาดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้นหากแต่ละหน่วยงานมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันและให้ภาคประชาชน หรือภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก็จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตประชาชนจังหวัดแพร่ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) การที่จะพัฒนาประชาชนให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ เพราะรูปแบบเป็นโครงสร้างการทำงานหรือกระบวนการทำงานที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน นั้นหมายถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดแพร่ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานตามรูปแบบที่วางไว้เพื่อให้บรรลุผลเป้าหมายที่กำหนด Khemmani (2008) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบว่าประกอบด้วย การนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ และโครงสร้างของรูปแบบจะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่
3. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยมาตรวัดตัวแปรตามกรอบแนวคิดและผ่านการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเชื่อมั่น (reliability) รวมถึงความใช้ได้ใ้ในทางปฏิบัติ (practicality) กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (Tirakanant, 2003) ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 ราย และใช้วิธีวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน จำนวน 10 ราย ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ จำนวน 30 ราย ผู้แทนจากภาคประชาชน จำนวน 50 ราย ซึ่งใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่เป็นอย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เปิดเผยได้ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมและนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้สำหรับการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ แล้วนำมาปรับปรุงหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิในการเก็บข้อมูลคือ การวิจัยเอกสารและการร่วมประชุม และสัมภาษณ์ (focus group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 90 คน จากนั้นนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาบูรณาการเพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยแล้วนำมาสรุปผลการวิจัย โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่มีความเหมือนและความต่างที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจนได้แก่นแท้ของแนวคิดในประเด็นที่ได้ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลข้อมูลสำเร็จรูป และในการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ ยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้ 1) สถิติเชิงพรรณนาโดยแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลที่แบ่งช่วงเป็น 5 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีระดับน้อยที่สุด (Srisa-ard, 2000) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบ่งชี้ว่ามีความเพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ของอัตราเข้าได้กับข้อมูลตามที่นักวิชาการกำหนดขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบจำลองต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ สรุปผลได้ ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือ ด้านการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.62$) ด้านการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.65$) ด้านรายได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$, $SD = 0.74$) ด้านชีวิตครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.52$) ด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.53$) และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 0.70$)

2. วิเคราะห์การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยทำการศึกษารองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประชาชนจังหวัดแพร่ เพื่อตรวจสอบตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิต และศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลสภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ จำนวน 450 คน พบว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 45 ตัวบ่งชี้ ดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 1503.64 $df = 802$ ($p < .001$) $RMSEA = .044$, $SRMS = .040$, $GFI = .97$, $AGFI = .93$ โดยมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างเท่ากับ .884) และความเที่ยงตรงเชิงเสมือนเท่ากับ .528

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยด้านชุมชนและสังคมที่เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของจังหวัด ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นข้าราชการ และปัจจัยด้านครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.998, 0.007 และ 0.006 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา และอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -0.011, -0.007 และ -0.008 ตามลำดับ โดยตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ได้ร้อยละ 99.7

3. ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย

3.1 หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังนี้

3.1.1 การมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้บริหารของหน่วยงาน และผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ร่วมกิจกรรม ระดมทรัพยากร และการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนจังหวัดแพร่

3.1.2 การส่งเสริมดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นการร่วมกันดูแลสภาพแวดล้อมของจังหวัดแพร่ร่วมกัน จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม โดยในภาคการเกษตรจัดให้มีโครงการอาหารปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี

3.1.3 การสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง เป็นการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว จัดให้มีกิจกรรมที่คนในครอบครัวกระทำร่วมกัน

3.1.4 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

3.1.5 การใช้หลัก SDG ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการนำเอา SDG ที่มีตัวบ่งชี้ทั้ง 17 ตัว บ่งชี้มาใช้ในการกำหนดหลักการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน

3.1.6 ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ เป็นการส่งเสริมให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายให้กับประชาชน ทุกช่วงวัย โดยจะต้องพัฒนาตั้งแต่ในครรภ์ ส่งเสริมในด้านอาหาร สุขภาพต่างๆ จัดให้มีกลุ่มการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

3.1.7 การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน เป็นการดำเนินงานโดยการรวมงาน คน และ งบประมาณเข้าด้วยกัน โดยเน้นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 กระบวนการคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ สรุปได้ดังนี้

3.2.1 กระบวนการ Input Process Output

3.2.2 คุ้ปัจจัยความสำคัญ/จำเป็นในการพัฒนา

3.2.3 ทักษะกระบวนการที่เป็นเลิศ มาเป็นตัวอย่่างในการดำเนินการ

3.2.4 ใช้กระบวนการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

3.2.5 ใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแต่ละช่วงวัย

3.2.6 กระบวนการจิตอาสาใช้ในการพัฒนา

3.2.7 ใช้คำขวัญของจังหวัดแพร่ มาเป็นกรอบในการสร้างกระบวนการพัฒนา

3.3 ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการ มีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 การให้ความรู้แก่บุคลากรด้านคุณภาพชีวิต เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีการจัดกิจกรรม ได้แก่ วิทยากรให้ความรู้และสร้างความตระหนักตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการสอดแทรกหลักการแนวคิดเชิงบูรณาการทุกครั้งในการประชุม และมีการจัดสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหารและประชาชน นอกจากนี้ มีการสัมภาษณ์ประชาชนเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีการประเมินผลจากการที่บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.1.2 การเตรียมพื้นที่ที่จะไปพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อประเมินพื้นที่ที่จะลงไปพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีการจัดกิจกรรม ได้แก่ บุคลากรทำการประเมินพื้นที่ที่จะลงพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประเมินผลจากการที่บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจบริบทของพื้นที่ที่จะลงพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.2 ชั้นการปฏิบัติ มีการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 การดูแลครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้และความสามารถที่จะปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัว โดยมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักของการปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัว และมีการใช้เทคนิคการฟังอย่างลึกและสะท้อนความคิด ประเมินผลจากบุคคลในครอบครัวมีความรู้และความสามารถที่จะปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัว

3.2.2 การดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชสมุนไพร ผักปลอดภัย และการสร้างอาชีพแก่ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้และความสามารถในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชสมุนไพร ผักปลอดภัย และการสร้างอาชีพแก่ครอบครัว กิจกรรมโดยการเชิงวิทยากร การจัดการอบรมการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชสมุนไพร ผักปลอดภัย และการสร้างอาชีพแก่ครอบครัว ประเมินจากบุคคลในครอบครัวมีความรู้และความสามารถในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชสมุนไพร ผักปลอดภัย และการสร้างอาชีพแก่ครอบครัว

3.2.3 การดูแลผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมและดูแลผู้สูงอายุ ด้วยสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมโดยวิทยากรให้ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุแก่สมาชิกในครอบครัว และจัดโครงการส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุ ประเมินผลจากบุคคลในครอบครัวมีความรู้และความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีความรู้และสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้

3.3.4 การสร้างการรับรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกันของบุคลากร ผู้บริหาร และประชาชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมโดยการจัดการสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหารและประชาชน และการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากร ผู้บริหาร และประชาชน ประเมินผลจากบุคลากร ผู้บริหาร และประชาชนมีการรับรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.3 ชั้นการประเมินผล การดำเนินการดังนี้

3.3.1 บุคลากรและประชาชนประเมินคุณภาพชีวิต เพื่อให้บุคลากรและประชาชนสามารถประเมินคุณภาพชีวิต กิจกรรมโดยผู้วิจัยเตรียมแบบประเมินคุณภาพชีวิต และบุคลากรและประชาชนสัมมนากลุ่ม และประชุมปฏิบัติการ เพื่อประเมินผลงาน ประเมินผลจากบุคลากรและประชาชนสามารถประเมินผลคุณภาพชีวิตได้

3.3.2 ผู้วิจัยประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อประเมินผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมผู้วิจัยประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนตามตัวบ่งชี้ทั้ง 45 ตัวบ่งชี้ ประเมินผลจากประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้ง 45 ตัวบ่งชี้

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ในการประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ สรุปผลได้ดังนี้

หลักการการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และประชาชน 50 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหลักการการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

กระบวนการการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และประชาชน 50 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหลักการการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และประชาชน 50 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหลักการการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

และในภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และประชาชน 50 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าหลักการการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ อยู่ในระดับมากในภาพรวม โดยรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ด้านรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับมาก ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า สภาพของคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ มีอายุเฉลี่ยมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และจำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อัตรากาเกิดมีแนวโน้มลดลง ทำให้มีสัดส่วนของผู้สูงอายุมีจำนวนมากกว่าวัยเด็ก และวัยแรงงาน ทำให้จังหวัดแพร่เป็นสังคมผู้สูงอายุ มีการกระจายตัวของสถานพยาบาลไปสู่ชนบทมากขึ้น ทำให้ประชาชนเข้าถึงระบบการพยาบาลได้มากขึ้น ประชาชนมีการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ ในด้านรายได้ มีการประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น โดยทางจังหวัดมีโครงการดูแลผู้สูงอายุ เช่น มีการจัดทำโรงเรียนผู้สูงอายุ และมีโครงการพัฒนาอาชีพการผลิตหม้อห้อม ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของพาณิชย์จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนจังหวัดแพร่มีรายได้ต่อหัว 61,013 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศ (215,454 บาทต่อคนต่อปี) โดย GDP ของจังหวัดในปี 2560 อยู่ที่ 25,931 ล้านบาท มีสัดส่วนของรายได้ คือ เกษตรกรรม ร้อยละ 18.47 รองลงมาคือ การศึกษา ร้อยละ 16.39 และอุตสาหกรรม ร้อยละ 10.02

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยทำการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประชาชนจังหวัดแพร่ เพื่อตรวจสอบตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิต และศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ มี 45 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.44 ถึง 0.89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัวบ่งชี้ ดัชนีทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม พบว่า ปัจจัยด้านชุมชน และสังคมที่เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของจังหวัด ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และปัจจัยด้านครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.998, 0.007 และ 0.006 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา และอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ -0.011, -0.007 และ -0.008 ตามลำดับ โดยตัวแปรรวมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดแพร่ได้ร้อยละ 99.7 จากผลการวิจัยสอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2559) ได้กำหนดแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยปัจจัยด้านชุมชนและสังคมที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่คือโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของจังหวัด ซึ่งโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดแพร่ได้มีการจัดขึ้นประกอบไปด้วย การพัฒนาการเพิ่มขีดความสามารถในการการแข่งขันที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ การพัฒนาจำเป็นเร่งด่วนในด้านแหล่งน้ำ ถนน สะพาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การพัฒนาด้านการศึกษา การพัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาด้านการกีฬา การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม การพัฒนาอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและทันสมัยเพื่อการบริการประชาชน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนชุมชน โดยในแต่ละอำเภอมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนี้ อำเภอลอง มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภค การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต การบริหารจัดการและการบริการ ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมเบื้องต้น การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเด่นชัย ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้าน

วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสุขภาพเพื่อให้เกิดรายได้ในจังหวัด ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและขยายผลโครงการตามพระราชดำริ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย อำเภอสอง ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างมูลค่า การยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างความมั่นคงภายใน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอหนองม่วงไข่ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสุขภาพเพื่อให้เกิดรายได้ในอำเภอ ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและขยายผลโครงการตามพระราชดำริ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย อำเภอวังชิ้น พัฒนาทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวอนุรักษ์ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการค้าทางชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างความเข้มแข็ง องค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างรายได้ให้กับประชาชนให้อยู่ดีกินดีทุกครั้งเรือนโดยกลไกประชารัฐ อำเภอเมืองแพร่ การพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างมูลค่า การพัฒนากการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน การยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างความมั่นคงภายใน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอสูงเม่น การพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างมูลค่า การพัฒนากการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน การยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างความมั่นคงภายใน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอร้องกวาง ส่งเสริมการศึกษาพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต ความมั่นคง รักษาความสงบเรียบร้อย และการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและระบบ Logistics ด้านการขนส่ง ส่งเสริมอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยและสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าทางจังหวัดแพร่ได้มีโครงการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในแต่ละอำเภอ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการจัดทำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

3. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่มีความเหมาะสม จะเห็นได้ว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ด้านหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การมีส่วนร่วม การส่งเสริมดูแลสิ่งแวดล้อม การสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การใช้หลัก SDG ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมการดูแลสุขภาพ และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน 2) ด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ กระบวนการ Input Process Output ดูปัจจัยความสำคัญ/จำเป็นในการพัฒนา ใช้ทักษะกระบวนการที่เป็นเลิศ ใช้กระบวนการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข

ใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแต่ละช่วงวัย นำกระบวนการจิตอาสามาใช้ในการพัฒนา ใช้คำขวัญของจังหวัดแพร่ มาเป็นกรอบในการสร้างกระบวนการพัฒนา และ 3) ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ มีการดำเนินการโดยการให้ความรู้แก่บุคลากรด้านคุณภาพชีวิต เตรียมพื้นที่ที่จะไปพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ขั้นการปฏิบัติ มีการดำเนินการโดยการดูแลครอบครัว การส่งเสริมสนับสนุนในครอบครัว ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชสมุนไพร ผักปลอดภัย และการสร้างอาชีพแก่ครอบครัว ดูแลผู้สูงอายุ การสร้างการรับรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ขั้นการประเมินผล มีการดำเนินการโดยบุคลากรและประชาชนประเมินคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผู้บริหาร 10 ท่าน และประชาชน 50 ท่าน พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ Ngammeerith, Rareukchat and Phowan (2018) ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตภาคกลางโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอธิบายทำความเข้าใจกับผู้สูงอายุ กำหนดแผนการปฏิบัติ และการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 ควรมีการจัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของจังหวัดให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านเพื่อให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ให้มากยิ่งขึ้น
- 1.2 ควรเน้นการพัฒนาสุขภาพ และการศึกษาให้กับประชาชนจังหวัดแพร่ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่
- 1.3 ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ซึ่งประกอบด้วยหลักการ กระบวนการ และขั้นตอนการพัฒนา ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่
- 1.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่ ให้เข้าใจทุกขั้นตอน อย่างละเอียด ชัดเจน ก่อนนำรูปแบบไปใช้
- 1.5 ควรมีการเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เกิดความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการในหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่างหน่วยงาน ชุมชน และองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ยั่งยืนด้วยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดแพร่

References

- Chantavanich, S. & Thaiyanan, W. (1996). *Concepts and Indicators of Social Development and Quality of Life of Thailand*. In Anuchat Pounsomlee and Orathai Ard-am (Editor). Development of Indicators Quality of Life and Thai Society. Bangkok: The Thailand Research Fund
- Khemmani, T. (2008). *The Science of Teaching: Knowledge for Organising Effective Learning Process*. (8th ed). Bangkok: Darnsutha Press Co., Ltd.
- Ngammeerith, N., Rareukchat, W. & Phowan, N. (2018). A Model of Quality of Life Development of the Elderly in Central Region by Using Recreation. *Academic Journal Institute of Physical Education*. 10(1), 127-142
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). *The National Economic and Social Development Plan no. 12 (2017-2021)*. Bangkok: Office of the Prime Minister
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *Summary the Twelfth National Economic and Social Development Plan*. Retrieved January 5, 2019 from https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6421&filename=index
- Phrae Province Office. (2018). *Phrae Provincial Development Plan 2018 - 2021*. Phrae: Strategy and Information for Provincial Development.
- Srisa-ard, B. (2000). *Research in Measurement and Evaluation*. Bangkok: Suwiriyasarn Co., Ltd.
- Tirakanant, S. (2003). *The use of statistics in social sciences: guidelines*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- UNESCO. (1981). *Quality of Life: An Orientation to Population Education*. New York: UNESCO.
- WHOQOL Group. (1995). *The World Health Organization Quality of life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization*. *Social Science and Medicine* 41: 1403-1409.